

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä

7.6.2011

Taltionumero

1493

Diaarinumero

716/2/10

Asia Oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva valitus

Valittaja Hakija

Päätös, jota valitus koskee

Markkinaoikeus 1.2.2010 nro 68/2010

Asian aikaisempi käsittely

Hankintayksikkö on pyytänyt 15.4.2009 päivätyllä tarjouspyynnöllä tarjouksia kunnan koululaiskuljetusten järjestämisestä ajalla 13.8.2009–4.6.2011.

Hankintayksikkö on päätöksellään 10.6.2009 § 25 valinnut muun ohella voittajan tarjouksen.

Hakemus markkinaoikeudelle

Hakija on markkinaoikeudelle tekemässään hakemuksessa vaatinut ensisijaisesti, että markkinaoikeus kumoaa hankintayksikön sivistyslautakunnan päätöksen 10.6.2009 § 25 ja velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä sulkemalla voittajan tarjouksen tarjouskilpailusta tai järjestämällä asiassa kokonaan uuden tarjouskilpailun. Hakija on vaatinut toissijaisesti, että markkinaoikeus velvoittaa hankintayksikön suorittamaan sille hyvitysmaksuna 3 000 euroa. Hakija on vielä vaatinut hankintayksikön velvoittamista korvaamaan sen oikeudenkäyntikulut 800 eurolla lisättynä arvonalisäveron määrällä.

Hakija on hakemuksessaan lausunut, että tarjouspyynnön mukaan tarjoukset on tullut jättää 1.6.2009 klo 15.15 mennessä. Tarjousten avaamista koskevan pöytäkirjan mukaan voittaja on jättänyt tarjouksensa vasta 13.6.2008. Kysymyksessä oleva tarjous on jätetty tarjousten jättämiselle varatun määräajan jälkeen ja se olisi tullut sulkea tarjouskilpailusta myöhässä saapuneena.

Markkinaoikeuden ratkaisu

Markkinaoikeus on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt hakijan hakemuksen.

Markkinaoikeus on velvoittanut hakijan korvaamaan hankintayksikön oikeudenkäyntikulut 1 100 eurolla. Oikeudenkäyntikuluille on suoritettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan siitä lähtien, kun kuukausi on kulunut siitä päivästä, jona päätös on ollut asianosaisten saatavissa.

Markkinaoikeus on lisäksi velvoittanut hakijan korvaamaan hankintayksikön oikeudenkäyntikulut 750 eurolla ja asianosaiskulut 250 eurolla. Mainituille asianosaiskuluille ja oikeudenkäyntikuluille on suoritettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan siitä lähtien, kun kuukausi on kulunut siitä päivästä, jona päätös on ollut asianosaisten saatavissa. Markkinaoikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Hankintamenettely

Julkisista hankinnoista annetun lain (hankintalaki) 2 §:n 1 momentin mukaan hankintayksikön on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet, kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia tasapuolisesti ja syrjimättä sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Hakija on esittänyt, että hankintayksikön olisi tullut sulkea voittajan tarjous tarjouskilpailusta tarjousten jättämiselle varatun määräajan jälkeen saapuneena.

Hankintalain 46 §:n 1 momentin mukaan tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava tarjouskilpailusta.

Oikeuskäytännössä on katsottu, että tarjousmenettelyn kaikissa vaiheissa on noudatettava sekä tarjoajien yhdenvertaisen kohtelun periaatetta että avoimuuden periaatetta sen varmistamiseksi, että kaikilla tarjoajilla on samat mahdollisuudet tarjoustensa ehtojen laatimisessa. Tarjouspyynnössä tarjousten jättämiselle asetetun määräajan noudattaminen varmistaa sen, että kaikilla tarjoajilla on sama aika tarjousten valmisteluun tarjouspyyntöilmoituksen julkaisemisen jälkeen.

Tarjouspyynnön mukaan tarjoukset on tullut toimittaa hankintayksikön osoitteeseen suljetussa kirjekuussa 1.6.2009 kello 15.15 mennessä.

Tarjousten avaamista koskevassa pöytäkirjassa, joka on päivätty 2.6.2009 klo 7.35 tehdyksi, on lueteltu muun ohella saadut tarjoukset sekä tarjousten saapumisajankohdat. Voittajan tarjouksen kohdalla on todettu, että se on saapunut 13.6.2008. Hankintapäätös on tehty 10.6.2009.

Hankintayksikkö on toimittanut vastineen liitteenä markkinaoikeudelle kopion kirjekuoresta, jolla voittaja on toimittanut tarjouksensa hankintayksikölle. Kirjekuoreen on tehty merkinnät "Koulukuljetustarjous 2009-2011" sekä "Saap. 29.5.2009 klo 14.20". Jälkimmäinen merkintä on käsittänyt myös hankintayksikön toimistosihteerin allekirjoituksen.

Markkinaoikeus toteaa edellä selostettuun nähden, että voittaneen tarjoajan tarjouksen on katsottava saapuneen hankintayksikölle 29.5.2009 klo 14.20 eli määräajassa. Markkinaoikeus toteaa edelleen, että tarjousten avaamista koskevassa pöytäkirjassa 2.6.2009 ollut voittaneen tarjoajan tarjouksen saapumista koskeva ajankohta on ollut ilmeinen kirjoitusvirhe ja että asianomaisten on tullut myös ymmärtää merkinnän olleen selvästi virheellinen.

Edellä lausutun perusteella markkinaoikeus katsoo, että hankintayksikkö ei ole menetellyt julkisia hankintoja koskevien oikeusohjeiden vastaisesti, kun se ei ole sulkenut voittaneen tarjoajan määräajassa saapunutta tarjousta pois tarjouskilpailusta. Hakemus on näin ollen hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

Hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 momentin mukaan asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan.

Asian lopputuloksesta johtuen olisi hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavoin kohtuutonta, että hankintayksikkö joutuisi pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Tämän vuoksi hakija on velvoitettava korvaamaan hankintayksikön kohtuullisiksi arvioidut oikeudenkäyntikulut.

Voittaja on antanut hakijan hakemuksen johdosta asiassa lausunnon, josta sille on aiheutunut kuluja. Edellä lausuttuun nähden markkinaoikeus katsoo, että olisi kohtuutonta, mikäli voittaja joutuisi pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Tämän vuoksi hakija on velvoitettava korvaamaan voittajan kohtuullisiksi arvioidut oikeudenkäynti- ja asianosaiskulut.

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Hakija on valituksessaan ensisijaisesti vaatinut, että markkinaoikeuden päätöstä muutetaan siten, että yhtiö vapautetaan kokonaan korvausvelvollisuudesta hankintayksikön oikeudenkäyntikulujen osalta ja kumpikin osapuoli velvoitetaan pitämään asian johdosta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut vahinkonaan. Toissijaisesti hakija on vaatinut, että yhtiö velvoite-

taan korvaamaan hankintayksikön kohtuulliseksi katsottavat oikeudenkäyntikulut vain osittain. Hakija on lausunut perusteluina vaatimuksilleen seuraavaa:

Markkinaoikeuden päätös, jonka mukaan valittaja on velvollinen korvaamaan hankintayksikön ja voittajan oikeudenkäyntikulut, on kohtuuton. Valittajan vaatimuksia tarjouskilpailun uudelleen järjestämisestä ja voittajan sulkemisesta tarjouskilpailun ulkopuolelle ei voida pitää ilmeisen perusteettomina ottaen huomioon, että valittajalla on ollut perusteltu syy epäillä voittajan tarjouksen saapuneen tarjousten jättämiselle varatun ajan ulkopuolella. Sen, että tarjouksen saapumisaika oli merkitty oikein voittajan tarjouksen sisältävään kirjekuoreen, ei voida katsoa riittävän osoittamaan muille tarjouskilpailuun osallistuneille tarjoajille, että kyseisen tarjoajan tarjous olisi tullut määräajassa. Valittaja ei ole saanut haltuunsa kyseistä kirjekuorta, minkä vuoksi se on luottanut tarjousten avaamista koskevan pöytäkirjan oikeellisuuteen. Hankintayksikkö on kyseessä olevan seikan osalta ollut tiedollisesti vahvemmassa asemassa kuin valittajana oleva yksityinen taho. Hankintayksikkö ei myöskään ole esittänyt kyseistä kirjekuorta valittajalle ennen siihen vetoamistaan vastineessaan markkinaoikeudelle. Hankintayksikön voidaan katsoa menettelyllään pitkittäneen prosessia, minkä vuoksi korvattavaksi määrätty oikeudenkäyntikulut yhteensä 2 100 euroa ovat prosessin kohteeseen nähden kasvaneet varsin suuriksi.

Prosessin vireillepano on aiheutunut viranomaisen eli hankintayksikön virheestä. Virhe on johtunut edellisen vuoden tarjousten avaamista koskevan pöytäkirjan tietojen jäämisestä myös vuoden 2009 pöytäkirjaan. Hankintayksikön on tullut käsitellä, että tarjousten avaamista koskevan pöytäkirjan sisältämien tietojen oikeellisuus on tärkeää tarjouskilpailuun osallistuneiden tarjoajien kannalta. Sen vuoksi hankintayksikön olisi tullut osoittaa erityistä huolellisuutta pöytäkirjan sisältämien tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi.

Edellä mainituilla perusteilla ei voida katsoa, että valittajalla olisi ollut ilmeinen pyrkimys pelkkien oikeusturvakeinojen väärinkäyttöön, vaan valittajalla on ollut perusteltu syy epäillä suoritun tarjousmenettelyn laillisuutta.

Hallintoprosessissa tulee olla keskeistä yksityisen asianosaisen oikeusturvan toteuttaminen ja hallintopäätöksen laillisuuden arviointi. Näissä olosuhteissa asianosaisen määrääminen korvausvelvolliseksi paitsi viranomaisen myös toisen tarjoajan oikeudenkäyntikulujen osalta on ilmeisen kohtuutonta ja on omiaan heikentämään yksilön oikeusturvatakeisiin kuuluvien oikeuksien tosiasiallista käyttämistä.

Hankintayksikkö on valituksen johdosta antamassaan selityksessä vaatinut valituksen hylkäämistä. Lisäksi hankintayksikkö

on vaatinut, että valittaja veloitetaan korvaamaan sen oikeudenkäyntikulut korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Markkinaoikeuden ratkaisu oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuudesta on oikea. Asiassa on ollut kyse inhimillisestä kirjoitusvirheestä. Asia olisi selvinnyt, mikäli valittaja olisi ollut kuntaan yhteydessä ennen asian riitauttamista. Lisäksi kirjoitusvirheen vaikutus ei ollut se, että valittaja olisi voinut tulkita tarjouksen saapuneen liian myöhään. Kirjoitusvirheen vaikutus on päinvastoin ollut se, että tarjous on merkitty saapuneeksi noin vuoden liian aikaisin. Tämän perusteella valittajan olisi tullut ymmärtää merkinnän olevan selvästi virheellinen. Näin ollen olisi kohtuutonta, mikäli hankintayksikkö joutuisi osittainkaan pitämään oikeudenkäyntikuluja vahinkonaan.

Voittaja on valituksen johdosta antamassaan selityksessä vaatinut valituksen hylkäämistä voittajan oikeudenkäyntikulujen osalta. Lisäksi voittaja on vaatinut hakijan velvoittamista korvaamaan sen oikeudenkäyntikulut.

Hakija ei ole sille varatusta tilaisuudesta huolimatta antanut vastaselitystä selitysten johdosta.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Korkein hallinto-oikeus hylkää valituksen. Markkinaoikeuden oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevaa ratkaisua ei muuteta.

2. Hankintayksikön ja voittajan vaatimukset oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta korkeimmassa hallinto-oikeudessa hylätään.

Perustelut

1. Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät markkinaoikeuden päätöksen perustelut, perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, markkinaoikeuden oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevan ratkaisun muuttamiseen ei ole perusteita.

2. Asian laatuun nähden ja kun otetaan huomioon hallintolainkäyttölain 74 §, ei ole kohtuutonta, että hankintayksikkö ja voittaja joutuvat pitämään oikeudenkäyntikulunsa korkeimmassa hallinto-oikeudessa vahinkonaan.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

